

Riis

Koostaja: Kaisa Kängsep

11a. klass

Riis

- ☞ Kõrreliste sugukonda kuuluv taimede perekond
- ☞ Kasvatatakse üle maailma kultuurtaimena
- ☞ Inimkonna jaoks tähtis teravili
- ☞ Nisu järel kõige enam tarvitatav teravili maailmas

Riis

Fotol: riisitaim

Fotol: Väliskestaga riisiterad

Ajalugu

- ❧ Hiinas kasvatatud rohkem kui 6000 aastat
- ❧ Pärib Kagu-Aasiast
- ❧ Riisi viisid Kreekasse araabia rändurid
- ❧ Indiasse Alexander
- ❧ Hispaaniasse jõudis riis mauride
- ❧ Prantsusmaale viisid riisi ristirüütliid.

Ajalugu

- ☞ Kuulub vanimate kultiveeritavate teraviljade hulka
- ☞ Ligi 12 000 aasta vanused kivistunud riisiterad on leitud Hiinast
- ☞ Alguses kultiveeriti seda kuivadel põldudel

Botaanilised tunnused

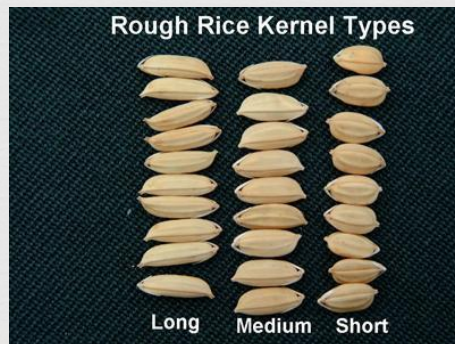

- ☞ Kõrred on püstised ja kasvavad tavaliselt 1–1,8 m kõrguseks
- ☞ Ühel taimel on sageli 18–20 kõrt
- ☞ Lehed on kuni 60 cm pikkused ja 1,5 cm laiused
- ☞ Väikesed tuul tolmlevad õied moodustavad 30–50 cm pikkuse pöörise (pöörise koosneb 30–500 õiest)
- ☞ Valminud terade pikkus on 5–12 mm ja laius 2–3 mm

Kultuurisordid

- ☞ Ligi 40 000 riisi kultuurisordi
- ☞ Riisisorte liigitatakse tärkliserikasteks ja kleepriisiks. Kleepriisi terad on pehmed ja sisaldavad gluteeni ning suhkrut
- ☞ Tärkliserikaste teradega sordid jagunevad omakorda pika-, keskmise- ja lühikeseteralisteks

Kultuurisordid

- ☞ Kõige levinumad on maailmas pikateralised riisisordid
- ☞ Keskmise ja lühiteralisi sorte kasvatatakse veidi jahedamas kliimas, sest nad vajavad pikemat kasvuperioodi. Nende sortide terad pudrustuvad keetmisel.

Riisi kasvatamine

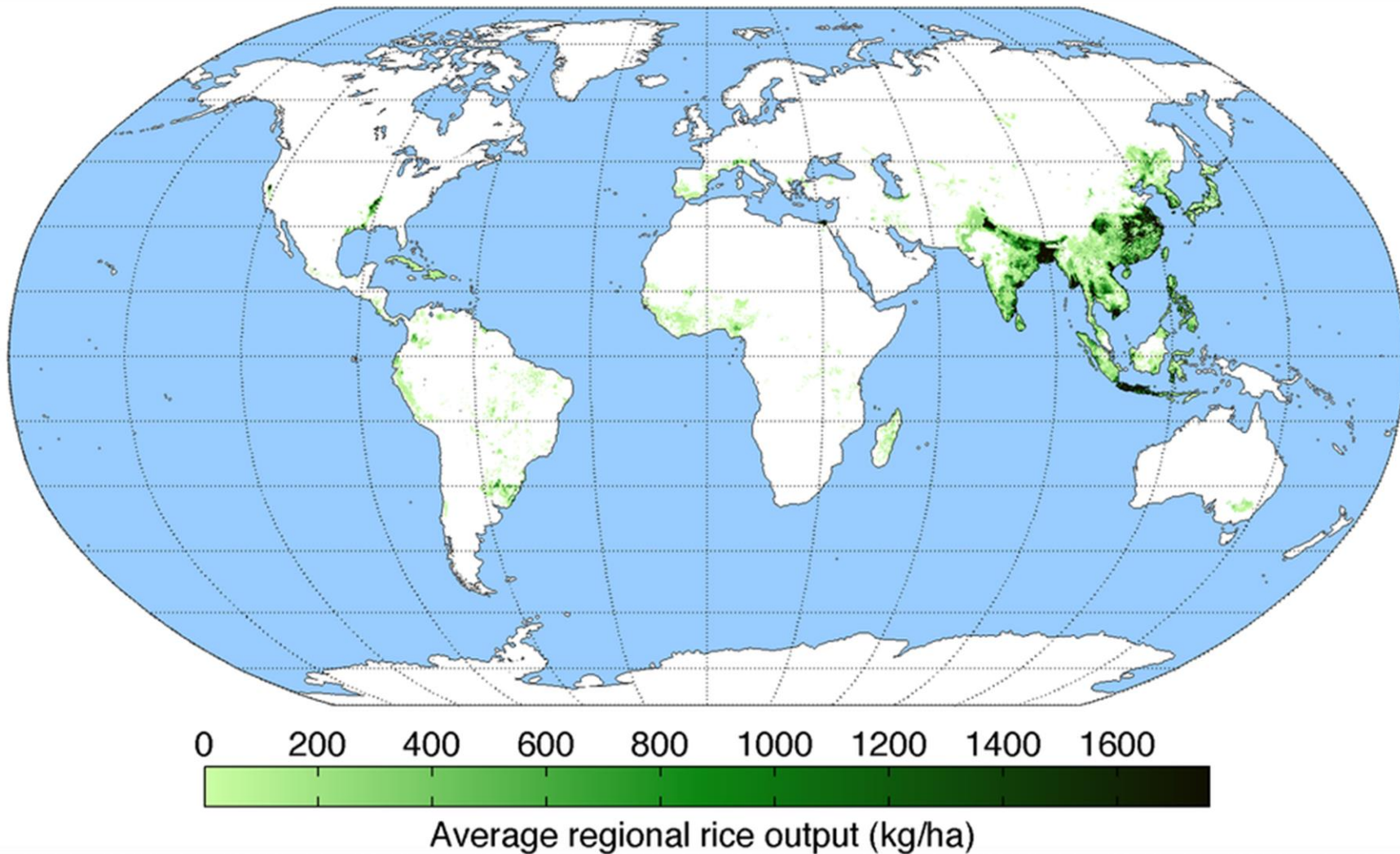

- ☞ Kasvatatakse kõikides maailmajagudes
- ☞ Sooja- ja niiskuselembelised ning väga valgusnõudlikud
- ☞ Tavalisel kasvatatakse või üleujutatud põllul (selline põllupidamine annab rohkem saaki)
- ☞ Aastas kaks kuni kolm saaki
- ☞ Umbes nelja kuu möödudes saak valmib ning enne koristust lastakse veel põllult ära voolata
- ☞ USA's külv lennukilt ja koristus kombainiga

Riisi kasvatamine

Fotol: riisitaimede istutamine

*Fotol: Riisikasvatus aastal
2000*

Maailma riisitoodang

2009. aastal toodeti maailmas kokku 678,69 miljonit tonni riisi ja riisipõldude kogupindala oli 161,42 miljonit hektarit. Viimase 40 aastaga on maailma kogutoodang rohkem kui kahekordistunud.

2008a andmed

Riik	Toodang tonnides	Osakaal, %
Hiina	197 257 175	29,1
India	131 274 000	19,3
Indoneesia	64 398 890	9,5
Bangladesh	45 075 000	6,6
Vietnam	38 895 500	5,7

Kasutamine

- ☞ Kooritud ja lihvitud riisiterasid süüakse tavaliselt keedetult või aurutatult
- ☞ Riisi pidev ühekülgne tarbimine tekitab inimestel vitamiinivaegusi
- ☞ Riisist valmistatakse jahu, viina, veini, piiritust ja õlut. Õlgedest valmistatakse paberit ja mitmesuguseid käsitöötooteid, nagu korvid, sandaalid, köied, matid, kübarad jms.

Midagi huvitavat

- ☞ Suurimad riisitootjad on Hiina, India ja Indoneesia
- ☞ Aasias tarvitatakse riisi 90-180 kg inimese kohta aastas
- ☞ Indoneesias on riisi külvamise õigus ainult meestel, saaki koristavad naised
- ☞ Indias ja Jaapanis puistavad pruut ja peigmees üksteist riisiga üle õnne, rikkust ja viljakust soovides

Tänaan kuulamast 😊